

**NÁVRH METODIKY OVĚŘENÍ
ZNALOSTÍ A DOVEDNOSTÍ,
TESTOVÁNÍ A PRŮBĚHU
POSUZOVÁNÍ KVALIFIKACE
PREVENTIVNÍHO PRACOVNÍKA
V OBLASTI ŠKOLSKÉ PREVENCE**

**NÁVRH METODIKY OVĚŘENÍ
ZNALOSTÍ A DOVEDNOSTÍ,
TESTOVÁNÍ A PRŮBĚHU
POSUZOVÁNÍ KVALIFIKACE
PREVENTIVNÍHO PRACOVNÍKA
V OBLASTI ŠKOLSKÉ PREVENCE**

NÁVRH METODIKY OVĚŘENÍ ZNALOSTÍ A DOVEDNOSTÍ, TESTOVÁNÍ A PRŮBĚHU POSUZOVÁNÍ KVALIFIKACE PREVENTIVNÍHO PRACOVNÍKA V OBLASTI ŠKOLSKÉ PREVENCE

Tento pracovní dokument vznikl na základě pilotního ověření (v letech 2014–2015) tzv. čtyřúrovňového modelu a úzce vychází a rozpracovává dílčí části tohoto modelu publikovaného v roce 2012:

Charvát, M., Jurystová, L. & Miovský, M., (2012a). *Čtyřúrovňový model kvalifikačních stupňů pro pracovníky v primární prevenci rizikového chování ve školství*. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga.

Charvát, M., Jurystová, L., Miovský, M. (2012b). *Four-level model of qualifications for the practitioners of the primary prevention of risk behaviour in the school system (Čtyřúrovňový model kvalifikačních stupňů pro pracovníky v primární prevenci rizikového chování ve školství)*. *Adiktologie*, (12)3, 190–211.

Dokument tvoří součást pracovních výstupů projektu VYNSPI-2 a byl editorsky veden Veronikou Pavlas Martanovou a Helenou Pacnerovou a je určen pro širší diskuse o budoucí možné podobě kvalifikační zkoušky a celkového řešení kvalifikací v oblasti prevence rizikového chování.

Obsah

Úvod	7
1 Autorizovaná osoba	3
1.1 Získání akreditace	3
1.2 Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby	4
2 Žadatel o uznání kvalifikace	4
3 Registrace žadatelů	8
4 Hodnoticí standard	10
4.1 Forma zkoušky	10
4.2 Zkoušející a zkušební komise	11
4.3 Průběh zkoušky	11
4.4 Hodnocení výsledků zkoušky	13
4.5 Informace o výsledku a osvědčení	14
4.6 Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky	15
4.7 Doba pro vykonání zkoušky	16
Definice klíčových pojmů	17

Úvod

Tato metodika vznikla jako součást projektu VYNSPI-2¹. Jejím cílem je poskytnutí informací a návodů, které slouží jako podklad pro realizaci kvalifikačních zkoušek v návazném systému dalšího vzdělávání pro pracovníky v primární prevenci rizikového chování ve školství (dále jen PPRCH).

Metodika primárně vychází ze Čtyřúrovňového modelu kvalifikačních stupňů (*Čtyřúrovňový model kvalifikačních stupňů pro pracovníky v primární prevenci rizikového chování ve školství*, Charvát, Jurystová, Miovský, 2012), jehož cílem je zpřístupnit programy a metodiky s ověřenou účinností co možná největšímu počtu žáků a přispět k tomu, aby je realizovali profesionálové s dostatečnou odbornou erudicí. V návaznosti na tento model se v rámci projektu VYNSPI-2 realizovalo pilotní ověření posuzování kvalifikačních požadavků pracovníků v PPRCH. Pilotní ověření probíhalo v období 2014–2015 (březen) a byli do něho zapojeni pedagogičtí a výchovní pracovníci a pracovníci dalších profesí, vstupující v rámci realizace preventivních aktivit do škol a školských zařízení, konkrétně např. školní metodici prevence, speciální pedagogové, psychologové, hasiči, policisté, zdravotničtí pracovníci, dobrovolníci atd. Metodika tedy zhodnocuje poznatky a zkušenosti z pilotního ověření a je vázaná na hodnoticí nástroj používaný v rámci pilotáže, tedy *Návrh testových otázek pro všechny profesní úrovně na základě existujícího Čtyřúrovňového modelu vzdělávání preventivních pracovníků ve školství*.

Posuzování kvalifikace probíhá formou zkoušky, kde musí uchazeč způsobem stanoveným v hodnoticím standardu prokázat všechny kompetence uvedené v kvalifikačním standardu podle kritérií a dalších pravidel stanovených v hodnoticím standardu. Pokud je prokáže, obdrží osvědčení o získání kvalifikace, což je celostátně platný doklad.

---

1 Implementace a evaluace minimálního preventivního programu, systémových nástrojů ve vzdělávání a vytvoření sběrného systému v oblasti prevence rizikového chování pro pracovníky škol a školských zařízení na celostátní úrovni, CZ.1.07/1.1.00/53.0017.

1 Autorizovaná osoba

1.1 Získání akreditace

Aby určitá instituce mohla ověřovat znalosti a dovednosti jednotlivých profesních kvalifikací vytvářených v rámci Národní soustavy kvalifikací, potřebuje být k této činnosti autorizovaná – stát se autorizovanou osobou (dále AOs). Podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů, provádějí akreditaci tzv. autorizované osoby, a to podle hodnoticích standardů příslušných kvalifikací. Autorizovanou osobou pro určitou kvalifikaci dle citovaného zákona se může stát každá fyzická nebo právnická osoba, která splní požadavky stanovené ve schváleném hodnoticím standardu příslušné kvalifikace. Autorizující orgán (v našem případě MŠMT) porovná, zda zájemce o autorizaci splňuje požadavky na autorizovanou osobu stanovené v hodnoticím standardu, a podle toho buď udělí, nebo neudělí autorizaci. Pokud žádá o autorizaci právnická osoba nebo fyzická osoba podnikající, musí navrhnout autorizované zástupce (jeden a více) autorizované osoby, kteří splňují podmínky pro udělení autorizace fyzické osoby a budou vykonávat zkoušky jejich jménem. Autorizaci uděluje autorizující orgán (AO) – příslušné resortní ministerstvo, v našem případě MŠMT.

1.2 Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Navrhujeme, aby autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby splňoval nároky na kvalifikaci Preventivní pracovník na expertní úrovni primární prevence (4. úroveň), konkrétně pak:

Vysokoškolské vzdělání se zaměřením na psychologii nebo/a speciální pedagogiku, pět let praxe v systému školních nebo školských poradenských služeb na pozici související s primární prevencí rizikového chování. Z toho minimálně

jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace. U autorizovaného zástupce by bylo vhodné prokázat účast na zpracovávání koncepčních a strategických dokumentů v oblasti prevence rizikového chování, publikační a vzdělávací činnost.

Další požadavky:

- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, který nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení) nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor dalšího vzdělávání, musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC a vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícím orgánem nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

2 Žadatel o uznání kvalifikace

Kvalifikační zkouška v primární prevenci je určena pracovníkům takových profesí, jejichž součástí je realizace primárně preventivních aktivit v oblasti rizikového chování ve školách, nebo osobám, které se na výkon této profese připravují. Mezi tyto profese mohou patřit např. pedagogové, psychologové, sociální pracovníci, policisté, zdravotničtí pracovníci a další.

2.1 Výběr kvalifikačního stupně

Žadatel si vybere kvalifikační stupeň, o jehož ověření žádá. Výběr kvalifikačního stupně uskutečňuje na základě posouzení:

- a) Úrovně preventivních aktivit, které v rámci profese vykonává / bude vykonávat (viz Tabulka 1).
- b) Vstupních předpokladů (viz Tabulka 2).

Autorizovaná osoba dále na základě žádosti žadatele posuzuje naplnění vstupních předpokladů a ověřuje správnost zařazení žádosti do daného kvalifikačního stupně.

Specifikaci preventivních aktivit, které pracovník v daném kvalifikačním stupni může vykonávat, a příklady typických pozic uvádí následující tabulka. Dle uvedeného rozpisu se žadatel může rozhodnout, který kvalifikační stupeň pro výkon své profese potřebuje. Upozorňujeme na to, že výčet *Příkladů typických pozic* uvedený v tabulce není úplný a je vhodné se primárně orientovat podle charakteristiky preventivních aktivit.

Tabulka 1 | Popis preventivních aktivit dle kvalifikačních stupňů

1. PREVENTIVNÍ PRACOVNÍK NA ZÁKLADNÍ ÚROVNI	
Charakteristika preventivních aktivit	<ul style="list-style-type: none"> • Provádí běžně užívané prostředky všeobecné primární prevence. • Např. realizuje edukační a osvětové činnosti, práci s komunitním kruhem a s klimatem třídy apod. • Na úrovni preventivního minima již však nelze provádět například programy selektivní a indikované prevence. • Pracovník na úrovni preventivního minima musí mít na pracovišti, kde působí (ve škole, školském zařízení, neziskové organizaci atp.), možnost odborného vedení pracovníkem na minimálně 3. úrovni, se kterým svou preventivní činnost pravidelně konzultuje.
Příklady typických pozic	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagog realizující preventivní činnosti zakomponované díky školnímu vzdělávacímu programu a minimálnímu preventivnímu programu do jeho předmětů (například edukace o etnických menšinách v rámci standardní výuky zeměpisu atp.). • Třídní učitel realizující při třídnických hodinách komunitní kruh či jiné obdobné preventivní metody práce s kolektivem či klimatem třídy. • Odborník z řad složek záchranného systému, který ve škole vede preventivní osvětovou přednášku či na svém pracovišti realizuje primárně preventivní program s třídním kolektivem. • Dobrovolný pracovník realizující pod dohledem kmenového preventivního pracovníka z externí NNO preventivní program na škole.
2. PREVENTIVNÍ PRACOVNÍK NA STŘEDNĚ POKROČILÉ ÚROVNI	
Charakteristika preventivních aktivit	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivity na úrovni 1 a dále: • Realizuje přímou práci s cílovými skupinami dětí a školské mládeže. Jedná se o systematickou preventivní práci na vyšší úrovni obtížnosti, tj. zejména jde o selektivní prevenci. • Vede programy s interaktivní komponentou (např. nácvik a osvojování životních dovedností). • Na pracovišti, kde působí, má možnost odborného vedení pracovníkem na minimálně 3. úrovni, se kterým svou preventivní činnost pravidelně konzultuje.
Příklady typických pozic	<ul style="list-style-type: none"> • Proškolený primárně preventivní pracovník z řad pedagogů realizující interaktivní program všeobecné primární prevence založený na rozvíjení životních dovedností. • Pozvaný externí lektor (např. z neziskové organizace) realizující dlouhodobý a komplexní program všeobecné primární prevence na dané škole. • Pracovník ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy realizující specificky zaměřený program selektivní primární prevence. • Pracovník nízkoprahového zařízení pro děti a mládež realizující program selektivní primární prevence se specifickým zaměřením na zneužívání drog a jiné závislosti.

3. PREVENTIVNÍ PRACOVNÍK NA POKROČILÉ ÚROVNI

Charakteristika preventivních aktivit

- Aktivity na úrovni 1 a 2 a dále:
- Pracuje se všemi typy programů primární prevence, včetně **prevence indikované**. Jedná se o složitější programy, které již využívají i metod blízkých terapeutickému působení (většinou jednoduché KBT techniky). To znamená, že se pracuje i jiným způsobem, než je běžné při vyučování, a to prostřednictvím metod, které je možné svěřit pouze proškoleným a supervidovaným pracovníkům.
- **Koordinuje tvorbu minimálních preventivních programů,**
- **metodicky vede** ostatní pracovníky působící v prevenci v rámci své instituce,
- **komunikuje a spolupracuje** s dalšími aktéry primární prevence a relevantními institucemi v regionu,
- **vede evidenci** o práci s cílovou skupinou,
- **monitoruje výskyt** rizikového chování v daném zařízení atp.
- Na školách jde o klasické povinnosti definované pro školní metodiky prevence (vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů).
- V konkrétních odůvodněných individuálních případech provádí pracovníci této úrovně také časnou intervenci.
- V rámci školy či organizace může pokročilý preventivní pracovník **odborně vést (poskytovat konzultace apod.) primární preventivní pracovníky 1. a 2. úrovně** a sám zároveň spolupracuje s preventivním pracovníkem 4. expertní úrovně (viz dále).

Příklady typických pozic

- Školní speciální pedagog či psycholog realizující program indikované primární prevence založený na screeningu rizikových osobnostních faktorů.
- Pedagog či etoped v roli školního metodika prevence realizující minimální preventivní program na škole, který vykonává další povinnosti specifikované vyhláškou č. 72/2005 Sb., v platném znění.
- Speciální pedagog (etoped) ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy či ve středisku výchovné péče zodpovědný za realizaci primární prevence.
- Vedoucí pracovník zodpovědný za podobu a kvalitu primárně preventivních a vzdělávacích aktivit v rámci certifikovaného programu nestátní neziskové organizace.

4. PREVENTIVNÍ PRACOVNÍK NA EXPERTNÍ ÚROVNI

Charakteristika preventivních aktivit

- Aktivity na úrovni 1, 2, 3 a dále:
- **Koordinuje** systém primární prevence a spolupráci klíčových aktérů v rámci větších celků, například obcí, regionů či krajů.
- V mezích své působnosti **metodicky vede** ostatní preventivní pracovníky nižších úrovně.
- **Monitoruje** výskyt rizikového chování v daném území.
- **Evaluuje** probíhající programy.
- **Spoluvytváří a inovuje metodiky** nových preventivních programů, podílí se na jejich implementaci atp.

Charakteristika preventivních aktivit	<ul style="list-style-type: none"> • Organizuje systém vzdělávání preventivních pracovníků, kde působí jako lektor anebo garant. • Vede intervizní skupiny preventivních pracovníků. • Provádí krizovou intervenci či jiné obtížnější intervenční zásahy, které školy nedokážou samy vyřešit. • Působí jako autorizovaná osoba při kvalifikačních zkouškách pracovníků v PPRCH. • Publikuje odborná sdělení na vzdělávacích akcích, konferencích či v odborných časopisech a věnuje se rozvoji PPRCH.
Příklady typických pozic	<ul style="list-style-type: none"> • Vedoucí oblastní metodik prevence v rámci pedagogicko-psychologických poraden. • Metodik prevence či koordinátor prevence v rámci větších obcí či krajských a jiných úřadů. • Lektor či garant kurzu nebo specializačního studia v rámci DVPP, respektive i obecněji v rámci vzdělávání pracovníků v primární prevenci. • Lektor primární prevence (s praxí alespoň 5 let) a dlouhodobým sebezkušenostním výcvikem realizující pro své kolegy intervizní či supervizní setkávání.

2.2 Vstupní předpoklady žadatelů

Žadatel se může hlásit o ověření kteréhokoli stupně kvalifikace za podmínky, že splňuje vstupní předpoklady, kterými jsou **dosažené vzdělání, další vzdělávání a praxe**. Ověření o naplnění vstupních předpokladů zasílá žadatel společně s žádostí (viz kapitolu 2). Následující tabulka uvádí specifikaci vstupních předpokladů pro jednotlivé stupně kvalifikace.

Tabulka 2 | Vstupní předpoklady pro kvalifikační stupně (dále jako SK)

SK	DOSAŽENÉ VZDĚLÁNÍ	DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ	PRAXE	
		Kurzy v PP (počet hodin)	Z toho doporučený ¹ podíl sebezkušenosti ² (počet hodin)	
1.	Dokončené středoškolské vzdělání s maturitou	40	8	Není požadováno
2.	Dokončené VŠ bakalářské studium, které je obsahem zaměřeno na práci s lidmi	80	24	Není požadováno
3.	Dokončené VŠ magisterské studium, které je svým obsahem zaměřeno na práci s lidmi	200	64	min. 2 roky v PP na 1. a 2. úrovni
4.	Dokončené VŠ magisterské studium, které je svým obsahem zaměřeno na práci s lidmi	296	96	min. 5 let v PP ve školství nebo v organizování PP aktivit

1 V pilotáži bylo zjištěno, že podíl sebezkušenosti není v popisu vzdělávacího programu ani v certifikátu často uveden. Pro tyto účely lze tedy určit podíl sebezkušenosti odhadem frekventanta. V pilotním ověření se ukázalo, že hodiny splněné sebezkušenosti byly obtížně hodnotitelnou složkou vzdělávacích programů (vzhledem k výše uvedenému) a také obtížně naplnitelnou podmínkou ze strany frekventantů. Pro zavádějící období tedy doporučujeme, aby uvedený podíl sebezkušenosti byl doporučenou, avšak ne závaznou součástí.

2 Sebezkušenost: jde o pojem používaný zejména ve vzdělávání pro pomáhající profese. Cílem sebezkušenostního vzdělávání (někdy též zážitkového) je rozvoj sebepoznání, získávání náhledu na vlastní motivaci pro práci, zvyšování vědomí sebe a svého ukotvení v sociálních vztazích atp. Sebezkušenost tedy v tomto modelu nezaměňujeme za běžně užívanou interaktivní formu předávání jiných specifických znalostí a dovedností například formou her a skupinových technik v rámci hodin věnovaných minoritám atp. Sebezkušenostní kurz by měl vést lektor se sebezkušenostním vycvikem.

3 Registrace žadatelů

Autorizovaná osoba zajišťuje dálkový přístup k registraci potencionálních žadatelů. Formu a obsah registrace si určuje autorizovaná osoba. Evidenci autorizovaných osob vede autorizující orgán (MŠMT) a zveřejňuje ji na svých webových stránkách. Žadatel o ověření kvalifikace se **registruje se svojí žádostí u kterékoli autorizované osoby, která má od autorizujícího orgánu k ověřování těchto kvalifikací akreditaci**. Součástí registrace je také přiložení **kopíí / ověřených kopíí / scanů dokladů** o absolvovaném vzdělání, absolvovaném dalším vzdělávání a praxi. Formu a rozsah příloh určuje autorizovaná osoba.

3.1 Doporučené náležitosti registračního formuláře:

Jak bylo uvedeno výše, obsah registrace určuje sama autorizovaná osoba. Na základě výsledků pilotního ověření doporučujeme minimální rozsah údajů zohledněných v registračním formuláři takto:

Kontaktní údaje: Jméno, příjmení, rok narození, telefon, e-mail.
Současný pracovní status (pracující / student / nezaměstnaný).
Název pozice (současné, případně té, ke které žadatel směřuje).
Nejvyšší dosažené vzdělání: úroveň vzdělání, instituce, zaměření, rok ukončení, typ osvědčení o ukončení studia.
Kurzy v oblasti primární prevence: název, instituce, počet hodin kurzu, podíl hodin sebezkušenosti.
Praxe v oblasti primární prevence: počet let, výše úvazu, název instituce, název pozice, stručná charakteristika vykonávaných činností ve vztahu k prevenci.
Popis stávajícího angažmá v primární prevenci
Např.: Jak jste zaangażován/a do primární prevence? Zaškrtněte všechny platné možnosti.
a) Preventivní aktivity mám zakomponované do předmětů, které vyučuji.
b) Vedu ve škole preventivní osvětové přednášky.
c) Realizuji komunitní kruh při třídnických hodinách nebo pracuji s klimatem třídy.
d) Realizuji komplexní interaktivní program všeobecné primární prevence.
e) Vedu specifický zaměřený program selektivní primární prevence.
f) Realizuji program indikované primární prevence.
g) Realizuji na škole minimální preventivní program.
h) Jsem zodpovědný za podobu a kvalitu preventivních programů.
i) Vzdělávám pracovníky v primární prevenci.
j) Realizuji supervizní a intervizní setkávání.

- k) Koordinuji systém primární prevence v rámci větších územních celků.
- l) Nejsem zaangażován v žádné z výše uvedených aktivit.

Popis specializace v oblasti primární prevence

Např.: Na jakou oblast/i primární prevence se specializujete? Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- a) Záškoláctví.
- b) Látkové a nelátkové závislosti.
- c) Šikana, agrese, vandalismus.
- d) Týrání, zneužívání, zanedbávání.
- e) Rizikové sporty, rizikové chování v dopravě.
- f) Spektrum poruch příjmu potravy.
- g) Rasismus, xenofobie.
- h) Negativní působení sekt.
- i) Sexuálně rizikové chování.
- j) První pomoc, protipožární ochrana.
- k) Kriminalita a trestná činnost.
- l) Nespecifická primární prevence (např. nácvik sociálních dovedností apod.).
- m) Žádnou z výše uvedených.

3.2 Doporučení k formě registrace pro autorizované osoby

Výběr **formy registrace** a její zajištění je odpovědností autorizované osoby. Na základě zkušeností z pilotního ověřování doporučujeme on-line registraci doplnit také o možnost tištěné formy registrace. V rámci pilotního ověřování se ukázalo, že do on-line registrace vstupují technické a další nedostatky (např. počítač bez Microsoft Office, mezery v dovednostech používání běžných PC programů apod.), které mohou průběh přihlašování žadatelů nadbytečně ztížit. Autorizovaná osoba by měla také disponovat kvalitním softwarem pro zpracování dat.

3.3 Oznámení o výsledku registrace

Údaje vyplněné žadatelem v registračním formuláři a přiložené doklady slouží autorizované osobě k:

- a) posouzení naplnění formálních náležitostí žádosti,
- b) k posouzení naplnění vstupních předpokladů,
- c) k ověření správnosti zařazení žadatele do daného kvalifikačního stupně.

Autorizovaná osoba zašle žadateli do 21 dnů od doručení žádosti pozvánku ke zkoušce a kopii pozvánky zašle také autorizujícímu orgánu (MŠMT). Pokud žádost nenaplnuje některý z výše uvedených požadavků, zašle autorizující osoba do 21 dnů od doručení přihlášky informaci o výsledku vyhodnocení žádosti s doporučením pro řešení.

4 Hodnoticí standard

Naplnění kvalifikačních požadavků pro jednotlivé úrovně pracovníků v primární prevenci bude formálně posuzováno prostřednictvím kvalifikačních zkoušek, které jsou pro každou úroveň rozdílně obtížné. Jednotlivé vyšší úrovně vycházejí z předchozích nižších, které v sobě integrují.

Hodnoticí standard je soubor organizačních a metodických postupů stanovených pro ověřování dosažení odborné způsobilosti vykonávat řádně soubor pracovních činností v určitém povolání. Konkrétně je to soubor kritérií a způsobů ověřování požadavků stanovených v kvalifikačním standardu (tj. postup, jak bude v praxi ověřeno, zda má uchazeč příslušné znalosti, dovednosti a kompetence pro danou kvalifikaci). Forma a obsah kvalifikačních zkoušek jsou diferencovány pro jednotlivé úrovně obtížnosti. Rozdíl mezi úrovněmi spočívá v tematickém zaměření i rozsahu/hloubce zkoušek.

4.1 Forma zkoušky

Kvalifikační standard se pro každou úroveň vždy skládá z kvalifikačních kritérií v oblasti **znalostí, dovedností a způsobilosti**. Následující tabulka uvádí doporučené stěžejní metody a formy ověřování pro každou z těchto oblastí.

Tabulka 3 | Doporučená forma zkoušky

Oblast	Doporučené primární metody	Doporučená primární forma
znalosti	písemný test; ústní ověření znalostí	písemná
dovednosti	popis řešení /demonstrace na modelové situaci;	ústní/praktická
způsobilosti	popis řešení /demonstrace na modelové situaci; případně kazuistika; písemná práce	ústní/praktická

4.2 Zkoušející a zkušební komise

Návrh hodnotícího standardu obsahuje jiné složení zkoušejících pro jednotlivé úrovně kvalifikace. Zkoušku pro úroveň 1 a 2 může realizovat jedna autorizovaná osoba/zástupce autorizované osoby, který splňuje předpoklady 4. úrovně. Pro úroveň 3 a 4 je navržena zkušební komise vždy složená ze dvou interních a/nebo externích pracovníků akreditovaných vzdělávacích institucí. Detaily návrhu zkušební komise pro jednotlivé úrovně jsou navrženy v následující tabulce.

Tabulka 4 | Návrh zkušební komise pro jednotlivé úrovně

Zkouška pro kvalifikační úroveň	Počet osob v komisi	Kvalifikace osob v komisi	Další poznámky
1	1	4. úroveň	---
2	1	4. úroveň	---
3	2	4. úroveň	Obě osoby mohou pocházet z jednoho akreditovaného pracoviště
4	2	4. úroveň	Alespoň jeden ze členů zkušební komise musí pocházet z jiné akreditované vzdělávací instituce

4.3 Průběh zkoušky

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm, s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), a s nakládáním s citlivými údaji dle Zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů.

Dále se zkouška u každého stupně skládá ze tří fází:

- a) **Zhodnocení vstupních kritérií** (doložené vzdělání, další vzdělání a praxe)
- b) **Písemný test**
- c) **Ústní zkouška**

Ad a) Zhodnocení vstupních kritérií

Ověření o naplnění vstupních předpokladů zasílá žadatel při registraci společně s žádostí o ověření kvalifikace autorizující osobě. Vstupní předpoklady jsou specifikovány v kapitole 2. Autorizující osoba podá žadateli do 21 dnů potvrzení o registraci. V případě, že žadatel nenaplnuje vstupní předpoklady, oznámí autorizující osoba žadateli do 21 dnů od podání žádosti výsledky vstupního hodnocení.

Ad b) Písemný test

Po potvrzení o registraci autorizovanou osobou obdrží žadatel **pozvánku k realizaci zkoušky** s uvedením formátu zkoušky, místa a termínů. Písemný test je možné realizovat na místě nebo online.

U obou forem písemného testování pak **obsah testu** tvoří titulní strana s hlavičkou organizace, označením úrovně obtížnosti testu (1 až 4), kolonky s místem pro jméno a příjmení účastníka zkoušky, datum ověřování, základní informace pro zkoušené o průběhu a pravidlech zpracování testu a testové otázky.

Doporučený čas pro trvání písemné zkoušky se pohybuje v limitu **40–60 min.** Čas určený k vyplnění testu určuje autorizovaná osoba a zaručí jeho dodržování.

Proto, aby účastník postoupil k ústní zkoušce, musí být jeho úspěšnost v písemném testu **vyšší než 60 %**. Do 7 dnů od ukončení vyplňování online testu žadatelem zašle autorizovaná osoba žadateli výsledek z písemného ověření, a pokud uchazeč splnil kritéria na 60 % a výše, obdrží **zároveň pozvánku k ústnímu ověření**. Průběh a výsledek zkoušky je zaznamenán do příslušného protokolu o zkoušce.

Doporučená pravidla pro online testování

Při realizaci písemného testu online obdrží žadatel společně s potvrzením o registraci také přístupové údaje k systému online ověřování kvalifikace. Uchazeč potvrdí automaticky generovanou zprávu, že test obdržel. Možnost vyplnění testu je limitována určeným časovým obdobím, ve kterém jsou přístupové údaje aktivní. Systém online testování by po zadání přihlašovacích údajů měl mít pro vyplňování testu časově omezený přístup (dle rozsahu testu zvolený autorizovanou osobou) a limitovaný počet přihlášení se do systému. Po vyčerpání časové dotace na test a počtu vstupů se možnost vyplňování uzavře a systém odešle informaci o ukončení vyplňování na adresu zkoušející organizace.

Doporučená pravidla pro písemný test na místě

Při potvrzení registrace autorizovanou osobou obdrží žadatel pozvánku k realizaci písemné zkoušky s uvedením místa a termínu.

V testovací místnosti administrátor testu (tj. pověřená osoba) zkontroluje totožnost každého uchazeče pomocí průkazu totožnosti. Uchazeči dostanou zavřené sešity s testovacími otázkami a záznamové archy, na nichž vyplní hlavičku. Každý účastník sedí sám, na stole se před začátkem testu nachází pouze psací potřeby a samotný test. Publikace ani jiné pomůcky nejsou k testování třeba.

Administrátor vysvětlí způsob označování správných odpovědí a způsob případné opravy. Administrátor zdůrazní, že pro každou otázku existuje jen jedna správná odpověď. Je žádoucí, aby uchazeči zaznamenávali své odpovědi pouze do záznamových archů a do sešitů s otázkami nic nepsali. Administrátor dá před zahájením testu prostor k zodpovězení případných otázek, nesmí však prozradit žádné informace o obsahu testu a správných odpovědích. V průběhu testování je zakázáno s kýmkoli hovořit. Potřebuje-li uchazeč po započetí písemného testu položit administrátorovi nějakou otázku, učiní tak nahlas, tak aby otázku i odpověď slyšeli všichni zúčastnění.

Na pokyn administrátora uchazeči otevřou sešity s testovacími otázkami a začnou pracovat.

Pokud je účastník s testem hotov ještě před uplynutím časové dotace, vyčká na místě do skončení testování. Člen zkušební komise od něj test vybere a zkontroluje, zda účastník vše vyplnil. Poté může účastník místnost opustit a vyčkat na ústní část zkoušky. Po uplynutí časového limitu administrátor ohlásí konec testu a záznamové archy a testovací sešity vybere.

Ad c) Ústní zkouška

K ústní zkoušce přistupuje žadatel, který úspěšně naplnil vstupní předpoklady a v písemném testu měl 60% a vyšší úspěšnost. Společně s výsledkem z písemného testu zašle uchazeči autorizovaná osoba **pozvánku k ústnímu ověření**, která obsahuje datum, místo konání, předpokládaný čas trvání, další podmínky.

Ústní zkouška může být realizována **individuální formou nebo formou kolokvia**. Podobu realizace specifikuje autorizovaná osoba. Obsahem ústní zkoušky může být ověřování znalostí, práce s modelovou situací, demonstrace, práce s kazuistikou nebo obhajoba písemné práce. Akcent je při ústní zkoušce kladen na ověření dovedností a způsobilostí.

Uchazeč je povinen se v určený termín dostavit na uvedené místo konání testování. Uchazeč se nahlásí na registračním místě 15 minut před časem zahájení zkoušky. Svou účast potvrdí podpisem na prezenční listině, poté se v určený čas odebere do testovací místnosti.

U zkušební komise si účastníci postupně vylosují určený počet otázek, které jsou prezentovány textem dolů tak, aby si je účastníci nemohli přečíst.

Autorizovaná osoba určí potřebný časový limit na vypracování přípravy na otázku. Po uběhnutí časového limitu je uchazeč vyzván zkoušejícím, aby přednesl nebo předvedl komisi odpověď na jím vylosovanou otázku.

Průběh a výsledek zkoušky je zaznamenán do příslušného protokolu o zkoušce a protokol podepsán zkoušejícím, resp. všemi členy zkušební komise.

4.4 Hodnocení výsledků zkoušky

Zkouška je hodnocena v rámci písemného testu a ústního ověřování. Naplnění vstupních předpokladů není součástí výsledného hodnocení, ale podmínkou pro vstup do ověřování kvalifikace.

Hodnocení písemné části

Záznamové archy budou vyhodnoceny dle šablony administrátory. Za každou správnou odpověď se uděluje jeden bod. Za špatné odpovědi se body neodečítají.

Pokud je součástí testu otevřená otázka, stanoví autorizovaná osoba kritéria hodnocení odpovědí na otevřenou otázku a maximální počet získaných bodů pro tuto otázku. Na závěr hodnocení jsou body sečteny a je určena procentuální úspěšnost uchazeče. Na základě baterie testových otázek pilotně ověřených v rámci projektu Vynpsi 2¹ navrhujeme, aby nepodkročitelné minimum úspěšnosti bylo 60 %. Hodnotící komise tedy uděluje dva možné výsledky k písemné části a to:

- a) **vyhověl**: úspěšnost uchazeče musí být vyšší než 60 %
- b) **nevyhověl**: úspěšnost uchazeče je nižší než 60 %.

Hodnocení ústní části

Při ústním ověřování bude komise hodnotit naplnění kritérií určených kvalifikačním standardem pro danou kvalifikační úroveň. Autorizovaná osoba si pro průběžné hodnocení dílčích kritérií může stanovit kvalitativní škálu např. škálu třístupňovou: splňuje – částečně splňuje – nespĺňuje.

Při hodnocení kvalifikačních kritérií hodnocených v průběhu ústního ověřování pak hodnotící komise sleduje následující průřezová kritéria:

- účastník zná klíčové pojmy,
- orientuje se v problematice,
- vhodně používá tzv. měkké dovednosti
- dokáže uplatnit mezioborové znalosti a efektivně je aplikovat v praxi.

---

1 Návrh testových otázek pro všechny profesní úrovně na základě existujícího Čtyřúrovňového modelu vzdělávání preventivních pracovníků ve školství. (...)

Uchazeč bude o výsledku svého testu zpraven nejpozději do pěti pracovních dní po zkoušce.

Výsledek jednotlivých částí ověřování je zcela nezávislý na ostatních částech zkoušky, tudíž vysoké skóre v jedné části nemůže kompenzovat neúspěch v jiné části zkoušky. Na základě baterie testových otázek pilotně ověřených v rámci projektu Vynpsi 2² navrhujeme, aby nepodkročitelné minimum úspěšnosti bylo 60%. **Minimum úspěšnosti pro ústní i písemnou část zkoušky by proto nemělo být nižší než 60%.**

Průběh a výsledek zkoušky je zaznamenán do příslušného protokolu o zkoušce a protokol podepsán zkoušejícím, resp. všemi členy zkušební komise.

Informace o výsledku a osvědčení

Uchazeč obdrží nejpozději do 5 dnů od uskutečnění poslední části zkoušky celkové vyrozumění o výsledku. Součástí vyrozumění o výsledku by měly být informace o úspěšnosti žadatele v jednotlivých částech zkoušky. V případě úspěšného absolvování zkoušky obdrží uchazeč také certifikát o úspěšném absolvování ověření kvalifikace.

Tabulka 5 | Příklad celkového vyhodnocení určeného pro uchazeče

I. VYHODNOCENÍ VSTUPNÍCH KRITÉRIÍ	
Dosažené vzdělání	Splnil/nespnil
Počet hodin dalšího vzdělávání	Splnil/nespnil
Podíl sebezkušenosti	Splnil/částečně splnil/nespnil
Praxe v oboru	Splnil/nespnil/nebylo hodnoceno
Uchazeč postupuje do další části ověřování	Uchazeč splnil/nespnil vstupní kritéria a postupuje/nepostupuje do další části ověřování
II. HODNOCENÍ PÍSEMNÉ ZKOUŠKY	
Počet získaných bodů /maximum možných získaných bodů/ procentuální úspěšnost	
Výsledné hodnocení PZ	Uchazeč v písemné zkoušce vyhověl/nevyhověl a postupuje/nepostupuje do další části ověřování
III. HODNOCENÍ ÚSTNÍ ZKOUŠKY	
Průřezová kritéria	Počet získaných bodů /maximum možných získaných bodů/ procentuální úspěšnost
Znalost klíčových pojmů	

2 Návrh testových otázek pro všechny profesní úrovně na základě existujícího Čtyřúrovňového modelu vzdělávání preventivních pracovníků ve školství.(...)

Vhodné použití tzv. měkkých dovedností	
Orientace v problematice	
Uplatnění mezioborových znalostí a jejich efektivní aplikace v praxi.	
Výsledné hodnocení ÚZ (průměr z hodnocení průřezových kritérií)	Uchazeč v ústní zkoušce vyhověl/nehověl
CELKOVÉ VYHODNOCENÍ	VYHOVĚL/NEVYHOVĚL

Součástí certifikátu by mělo být:

- Jméno uchazeče a identifikační údaje
- Název a adresa autorizační osoby a údaje o akreditaci od autorizujícího orgánu
- Název a adresa autorizujícího orgánu
- Číslo certifikátu
- Výsledek ověření kvalifikace

4.6 Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Materiální a technické předpoklady se liší v závislosti na formě zkoušky, pro kterou se autorizovaná osoba rozhodne. Podrobnosti uvádí následující tabulka.

Tabulka 6 | Materiální a technické předpoklady

Část ověřování	Online	Na místě
REGISTRACE	Online registrační formulář Software pro zpracování údajů Souhlas se zpracováním citlivých údajů	Registrační formulář Souhlas se zpracováním citlivých údajů
VYHODNOCENÍ VSTUPNÍCH PŘEDPOKLADŮ	Software pro zpracování údajů	---
PÍSEMNÝ TEST	Testové sady pro teoretickou část zkoušky software pro zadání a vyhodnocení testu	Seznam uchazečů o zkoušku Testové sady pro teoretickou část zkoušky Záznamový arch pro uchazeče Šablona pro vyhodnocení Jedna místnost s kapacitou cca 25 osob. Dobře větratelná, minimální teplota 18 °C. Židle a stůl pro každého uchazeče.

ÚSTNÍ ZKOUŠKA	---	Seznam uchazečů o zkoušku, Otázky, kazuistiky, modelové situace pro ústní zkoušku, Záznamový arch pro vyhodnocení ústní zkoušky pro členy hodnotící komise, Formulář pro Záznam o průběhu zkoušky, Notebook, fixy, projektor, flip-chart, zákony, vyhlášky, metodické pokyny. Jedna místnost s kapacitou cca 25 osob. Dobře větratelná, minimální teplota 18 °C. Židle a stůl pro uchazeče a pro členy komise.
VYROZUMĚNÍ O VÝSLEDKU A CERTIFIKÁT	Formulář zprávy o vyhodnocení výsledků, certifikát	Formulář zprávy o vyhodnocení výsledků, certifikát

4.7 Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky se dle zkušeností z pilotního ověření může pohybovat přibližně od 70 do 215 minut včetně přestávek a přípravy v závislosti na vybrané formě realizace jednotlivých částí zkoušky. V případě využití online registrace a písemného testu se doba konání zkoušky může pohybovat na dolní hranici.

Tabulka 7 | Příklad možné časové dotace pro jednotlivé části zkoušky

Část ověřování	Pro komisi (on-line/na místě)	Pro účastníky (on-line/na místě)
REGISTRACE	0 min./30 min.	20 min/30 min.
VYHODNOCENÍ VSTUPNÍCH PŘEDPOKLADŮ	10 min./10 min.	---
Příprava na písemný test	0 min./10 min.	0 min./10 min.
PÍSEMNÝ TEST	0/50–70 min.	50–70 min./ 50–70 min.
Vyhodnocení písemného testu	0/5 min.	---
Přestávka mezi písemnou a ústní částí	0 min./30 min.	0 min./30 min.
ÚSTNÍ ZKOUŠKA	30 min.	30 min.
Vyhodnocení ústní zkoušky	15 min.	---
VYROZUMĚNÍ O VÝSLEDKU A CERTIFIKÁT	15 min.	---
SOUHRN	70 min./195–215 min.	100–120 min./150–170 min.

Definice klíčových pojmů

Obecný rámec současné školské prevence rizikového chování je zpracován v publikované monografii (Miovský et al., 2010) a klíčové pojmy a koncepty zpracovává výkladový slovník primární prevence (Miovský et al., 2012). Pro potřeby tohoto textu pak doplňujeme definice několika dalších pro něj klíčových pojmů.

Znalosti: jsou učením osvojené informace. Rozlišujeme faktické znalosti jako soubor faktů a teoretické znalosti jako soubor teorií, konceptů a principů příslušného oboru. Např.: Znalost základních etických, právních a profesionálních norem a standardů pro práci s dětmi a mládeží.

Dovednosti: jsou schopnosti používat znalosti. Jedná se obecně o dovednost řešení problémů a situací, ovládnutí specifických pracovních prostředků či odborných metodik atp. Např.: Dovednost pracovat interaktivní formou se středně velkou skupinou dětí či mládeže.

Kompetence (způsobivosti): jsou schopnosti používat znalosti a dovednosti v určitém kontextu, který je vymezen stupněm samostatnosti a odpovědnosti, jakož i mírou složitosti prostředí. Odborné kompetence specifické říkají, co by pracovník (případně dobrovolník) v dané pozici měl umět po odborné stránce, např.: Schopnost vést program všeobecné PP a přizpůsobit ho daným podmínkám a cílové skupině. Odborné kompetence obecné říkají, co by pracovník v dané pozici měl zvládat nad svoji odbornost, ale co je současně pro výkon dané pozice nezbytné, např.: efektivní komunikace, práce na počítači nebo tzv. měkké kompetence (soft skills), kam patří třeba schopnost empatického naslouchání.

Kvalifikační standard: je zákonem definován jako strukturovaný popis odborné způsobilosti fyzické osoby pro řádný výkon pracovních činností v určitém povolání (zákon č. 179/2006 Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání). Je to soubor požadavků potřebných pro získání příslušné úrovně kvalifikace, tj. co má držitel kvalifikace znát a umět.

Hodnoticí standard: je zákonem definován jako soubor organizačních a metodických postupů stanovených pro ověřování dosažení odborné způsobilosti vykovávat řádně soubor pracovních činností v určitém povolání (zákon č. 179/2006 Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání). Jde též o soubor kritérií a požadavků stanovených v kvalifikačním standardu (tj. jak se v praxi ověří, jestli to uchazeč o kvalifikaci skutečně zná, umí, dovede).

Kvalifikační zkoušky: vycházejí z kvalifikačního a hodnoticího standardu. Zkoušení uchazečů a udělování osvědčení organizují akreditované vzdělávací instituce, vlastní zkoušku provádějí autorizované osoby.

Uchazeč: je fyzická osoba, která si podala formální žádost příslušnému akreditovanému pracovišti o ověření, případně uznání své kvalifikace pro danou úroveň odbornosti preventivního pracovníka.

Akreditované vzdělávací instituce: mohou v navrhovaném modelu organizovat vzdělávání a realizovat kvalifikační zkoušky, v případě pověření z MŠMT též uznávat předchozí kvalifikaci v přechodném období, případně garantovat a supervidovat preventivní aktivity osob na nižších úrovních.

Autorizované osoby: získávají od MŠMT (nebo jím pověřené organizace) na základě zákona 179/2006 Sb., autorizaci pro posuzování splnění odborných požadavků stanovených v hodnoticím standardu. Tyto osoby provádí samostatně nebo v komisi ověřování znalostí, dovedností a kompetencí dle příslušného hodnoticího standardu. Též působí jako lektoři a garanti v rámci vzdělávání pracovníků v primární prevenci.

Sebezkušenost: jde o pojem používaný zejména ve vzdělávání pro pomáhající profese. Cílem sebezkušenostního vzdělávání (někdy též zážitkového) je rozvoj sebepoznání, získávání náhledu na vlastní motivaci pro práci, zvyšování vědomí sebe a svého ukotvení v sociálních vztazích atp. Sebezkušenost tedy v tomto modelu nezaměňujeme za běžně užívanou interaktivní formu předávání jiných specifických znalostí a dovedností například formou her a skupinových technik v rámci hodin věnovaných minoritám atp. Sebezkušenostní kurz by měl vést lektor se sebezkušenostním výcvikem.